

Võru maakonnas, Võru vallas, Piusa külas, riigimetsa kvartali OR182 (katastritunnus 54701:002:0196; edaspidi *kvartal OR182*) eraldisel 15 lageraie keskkonnamõju hindamise algatamata jätmine

1. OTSUSTUS

Lähtudes Riigimetsa Majandamise Keskuse (edaspidi *RMK*) volitatud esindaja Rein Kivioja 26.06.2025 esitatud metsateatisest, võttes aluseks keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse (KeHJS) § 3 lõike 1 punkt 2, § 6 lõike 2 punkt 22 ja lõige 4, § 9 lõige 1, § 11 lõiked 2 ja 8¹, metsaseaduse § 41 lõige 8¹ ning Vabariigi Valitsuse 29.08.2005 määruse nr 224 „Tegevusvaldkondade, mille korral tuleb anda keskkonnamõju hindamise vajalikkuse eelhindang, täpsustatud loetelu“ § 1 lõige 1 ja § 15 punkt 8 ning keskkonnaministri 16.08.2017 määruse nr 31 „Eelhindangu sisu täpsustatud nõuded“ **otsustab Keskkonnaamet:**

1.1. Jätta algatamata OR182 eraldisel 15 kavandatud lageraie keskkonnamõju hindamine (KMH).

1.2. Kavandatud raiete registreerimisel arvestada järgmiste keskkonnameetmetega:

1.2.1. vareskaera-aasasilmiku häirimist ja kahjustamist on võimalik vältida, kui raietöid tehes ei sõideta raicalal masinatega ülepinnaliselt.

1.3. Keskkonnauuringud ei ole vajalikud.

Keskkonnamõju eelhindamise otsus avalikustatakse 14 päeva jooksul otsuse tegemisest väljaandes Ametlikud Teadaanded.

2. ASJAOLUD JA ÕIGUSLIKUD ALUSED

2.1. RMK volitatud esindaja Rein Kivioja esitas 26.06.2025 Keskkonnaametile metsateatise, millega teatas kavandatavast lageraiest kvartali OR182 eraldisel 15. Metsateatis on kantud metsaressursi arvestuse riiklikusse registrisse nr 50001140035 all.

Kavandatud raicala piirneb Piusa-Võmmorski loodusalaga ning Piusa-Võmmorski hoiualaga.

2.2. Keskkonnaamet annab KMH eelhindangu selle kohta, kas kavandatav tegevus on olulise keskkonnamõjuga või mitte ning otsustab KMH algatamise või algatamata jätmise üle (KeHJS § 3 lõike 1 punkt 2, § 6 lõike 2 punkt 22, § 6¹ lõige 3, § 7 punkt 4, § 9 lõige 1, § 11 lõiked 2 ja 4, metsaseaduse § 41 lõige 8¹ ning Vabariigi Valitsuse 29.08.2005 määruse nr 224 „Tegevusvaldkondade, mille korral tuleb anda keskkonnamõju hindamise vajalikkuse eelhindang, täpsustatud loetelu“ § 1 lõige 1 ja § 15 punkt 8). KMH vajalikkuse üle otsustamisel lähtutakse KMH eelhindangust ja asjaomase asutuse seisukohast (KeHJS § 6 lõige 2 punkt 22, § 11 lõige 2³). Eelhindang lisatakse KMH algatamise või algatamata jätmise otsusele (KeHJS § 6 lõige 2 punkt 22, § 11 lõige 4). Keskkonnaamet lähtus otsuse tegemisel KeHJS § 11 lõikes 2 sätestatud tähtajast (otsus on tehtud 15 tööpäeva jooksul arvates KeHJS § 6¹ lõikes 1 nimetatud teabe saamisest).

3. EELHINNANG

Keskkonnaamet annab KMH eelhinnangu arendaja esitatud ja muu asjakohase teabe alusel ning lähtudes kavandatavast tegevusest, selle asukohast ning eeldatavast keskkonnamõjust (KeHJS § 6¹ lõige 3). Eelhinnangu sisu täpsustatud nõuded on KeHJS § 6¹ lg 5 alusel kehtestatud keskkonnaministri 16.08.2017 määrusega nr 31 „Eelhinnangu sisu täpsustatud nõuded”.

3.1. Kavandatav tegevus

3.1.1. Tegevuse iseloom ja maht

Kvartali OR182 eraldisel 15 kavandatakse lageraiet 1,71 ha suurusel alal, raiemahuga 363 tm. Raie eesmärgiks on metsa uuendamine ja uue metsapõlve rajamine ühe võttega.

3.1.2. Tegevuse seos asjakohaste strateegiliste planeerimisdokumentidega ning lähipiirkonna praeguste ja planeeritavate tegevustega.

Nimetatud eraldised asuvad Võru maakonnas, Võru vallas. Kavandatud raied jäävad alale, kus kehtib 2024. aastal kehtestatud Võru valla üldplaneering, millega alale raiepiiranguid ei ole sätestatud.

3.1.3. Ressursside, sealhulgas loodusvarade, nagu maa, muld, pinnas, maavara, vesi ja looduslik mitmekesisus, näiteks loomastik ja taimestik, kasutamine

Raie eesmärk on võimaldada taastuvate loodusressursside (puit) kasutust. Kavandatud raiete käigus taastumatuid loodusressursse kasutusse ei võeta. Metsatööl metsakaitse (veerežiim, ökosüsteem, pinnas) tagamine on reguleeritud metsa majandamise eeskirja¹ §-s 19 sätestatuga.

3.1.4. Tegevuse energiakasutus

Energiakasutus raietööl on masinate kütuse tarbimine.

3.1.5. Tegevusega kaasnevad tegurid, nagu heide vette, pinnasesse ja õhku ning müra, vibratsioon, valgus, soojus, kiirgus ja lõhn

Nõuetele vastava tehnika kasutamisel ei kaasne raietööl saasteainete heidet pinnasesse, vette või välisõhku. Valguse, kiirguse ja lõhnareostust tegevusega teadaolevalt ei kaasne, samuti ei põhjusta tööde läbiviimine norme ületavat vibratsiooni või müra.

3.1.6. Tekkivad jäätmed ning nende käitlemine

Raietöödega ei kaasne jäätmete teket. Metsamajandusjääke ehk raidmeid ei käsitleta jäätmetena.

3.1.7. Tegevusega kaasnevate avariilukordade esinemise võimalikkus, sealhulgas heite suurus

Raietööl on keskkonnamõju põhjustavate avariide esinemine ebatõenäoline, raietöid teostatakse tehnilistele nõuetele vastavate masinatega.

3.1.8. Tegevuse seisukoht asjakohaste suurõnnetuste või katastroofide ohust, sealhulgas kliimamuutustest põhjustatud suurõnnetuste või katastroofide ohust teaduslike andmete alusel

Raietöödega ei kaasne suurõnnetuste või katastroofide tekke ohtu.

¹ Keskkonnaministri 27.12.2006 määrus nr 88 „Metsa majandamise eeskiri”.

3.2. Kavandatava tegevuse asukoht ja mõjutatav keskkond

3.2.1. Olemasolevad ja planeeritavad maakasutused ning seal toimuvad või planeeritavad tegevused

Kvartali OR182 sihtotstarve on 100% maatulundusmaa, maaüksus asub hajaasustus piirkonnas. Raiega maakasutust ei muudeta, metsamaa kõlvik säilib ja ala jääb jätkuvalt kasutusse metsamaana.

3.2.2. Alal esinevad loodusvarad, sealhulgas maa, muld, pinnas, maavara, vesi ja looduslik mitmekesisus, nende kättesaadavus, kvaliteet ja taastumisvõime

Raialal ei esine taastumatu loodusvarasid. Kvartali OR182 eraldis 15 asub jänesekapsa-kõdusoo kasvukohatüübis, kus kasvab küps männik.

3.2.3. Keskkonna vastupanuvõime, mille hindamisel lähtutakse märgalade, jõearsete alade, jõesuudmete, randade ja kallaste, merekeskkonna, pinnavormide, maastike, metsade, Natura 2000 võrgustiku alade, kaitstavate loodusobjektide, alade, kus õigusaktidega kehtestatud nõudeid on ületatud või võidakse ületada, tiheasutusega alade ning kultuuri- või arheoloogilise väärtusega alade vastupanuvõimest

Kavandatud raie otseselt mõjutatud piirkond on ala, kus raie läbi viiakse.

Lageraie langiga piirnevatel aladel võib esineda ajutisi häiringuid, mis ei mõjuta vastupanuvõimet. Raiet kavandatakse metsamaastikus, raie paikneb Piusa jõe kalda piiranguvööndis.

Kavandatud raie jääb Piusa-Võmmorski hoiualale. Piusa-Võmmorski hoiuala kaitse-eesmärgid on loetletud Vabariigi Valitsuse 15.12.2005 määrusega nr 311 "Hoiualade kaitse alla võtmine Valga maakonnas". Hoiuala kaitsekord ja tingimused metsa majandamisele on sätestatud looduskaitseaduse § 32-ga.

Piusa-Võmmorski hoiuala hõlmab täielikult Natura 2000 võrgustikku kuuluva Piusa-Võmmorski loodusala.

Piusa-Võmmorski loodusala kaitse-eesmärgiks olevatest liikidest asub raialal III kategooria kaitsealuste liikide suure-kuldtiiva ja teehe-mosaiikliblika elupaik.

Piusa-Võmmorski loodusala kaitse-eesmärgiks olevatest elupaigatüüpidest asub raie mõjualas² elupaigatüüp kuivad nõmmed (4030) ja lamminiidud (6450).

Raialal asub III kategooria kaitsealuse liigi vareskaera-aasasilniku elupaik.

Raiala mõjualas asub II kategooria kaitsealuse liigi männiselase ja III kategooria kaitsealuse liigi saarna elupaik.

Kultuuriväärtusi raialal ei leidu.

Kavandatava tegevuse maa-ala piires puuduvad teadaolevalt sellised alad, kus õigusaktidega kehtestatud nõudeid on ületatud või võidakse ületada.

3.2.4. Inimese tervis ja heaolu ning elanikkond

² Runnel, K. 2021. RMK rakendusuuring „Kaitstavate metsafragmentide eesmärgipärasuse suurendamine“

Tervisemõjud saavad tekkida lähtuvalt mõjuallikast järgmistes valdkondades: müra, vibratsiooni ja välisõhu saastega kaasnevad tervisemõjud, joogivee kvaliteet ja kättesaadavus. Metsakasutusõiguse kitsendused, mis on seatud avalik-õigusliku isiku omandis olevas metsas ja piiramata või tähistamata erametsa kasutamiseks, on sätestatud metsaseaduse §-s 35. Kavandatud raietöödega selliseid mõjusid ei kaasne.

3.3. Hinnang keskkonnamõju olulisusele (mõju suurus, ulatus ja tõenäoliselt mõjutatava elanikkonna suurus, mõju avaldumise tõenäosus ja aeg, mõju tugevus, laad, kestus, sagedus, pöörduvus ja piiriülesus)

Alljärgnevalt on toodud kavandatavate raiete keskkonnamõju olulisuse hinnang koos põhjenduste ja selgitustega.

Kavandatud raie mõju keskkonnaelementidele:

Vesi- kavandatud raieala jääb 0,73 ha ulatuses Piusa jõe kalda piiranguvööndisse. Raieala veekaitsevööndisse (mis on põhikaardile kantud veekogu piirist 10 meetrit) ei ulatu, seega raietööde teostamisel ei ole Piusa jõe seisundile olulist negatiivset mõju.

Välisõhk ja kliima- kavandataval raiel ei ole olulist mõju välisõhule ja kliimale, üksik raie eraldi ei takista kliimaeesmärkide saavutamist.

Maastik ja looduslik mitmekesisus- kavandatud raied ei mõjuta oluliselt maastikuilmet ega looduslikku mitmekesisust.

Elanikkonnale, inimese tervisele, heaolule ja varale, kultuuripärandile ja kaitstavatele loodusobjektidele ning nende omavahelistele seostele- raiealal ei ole neid elemente ja kavandatud raie neid ei mõjuta.

Raie teostamisel avalduvad võimalikud mõjud eelkõige tööde tegemise ajal. Kavandatud raie on ühekordne lühiajalise mõjuga tegevus, kestusega umbes üks kuu. Raie teostamise järgselt mõjud pöörduvad. Kavandatava tegevusega ei kaasne piiriülest mõju.

3.3.1. Mõju Natura 2000 võrgustiku alale

3.3.1.1 Natura 2000 ala kaitse-eesmärgid ja nende kirjeldused

Raied on kavandatud Piusa-Võmmorski loodusala piirneval alal. Ala kaitse-eesmärgid on loetletud Vabariigi Valitsuse 05.08.2004 korraldus nr 615 „Euroopa Komisjonile esitatav Natura 2000 võrgustiku alade nimekiri“.

Eelhinnangu tulemusel selgub, kas tegevusega võib kaasneda eraldi või koos muude tegevustega eeldatavalt oluline ebasoodne mõju Natura 2000 võrgustiku ala kaitse-eesmärgile. Käesoleval juhul ei ole tegevus otseselt vajalik Piusa-Võmmorski hoiuala ega Piusa-Võmmorski loodusala kaitse-eesmärkide saavutamiseks.

Loodusdirektiivi artikkel 6 lõigel kohustab liikmesriike kehtestama erikaitsealade suhtes meetmed, mis vastavad aladel esinevate metsaelupaikade ökoloogilistele vajadustele. Sama direktiivi artikkel 6 lõige 2 kohustab vältima elupaikade halvenemist ja oluliste liikide häirimist. Euroopa Komisjoni Natura 2000 alade kaitsekorralduse juhendi³ järgi tuleb elupaikade halvenemisena käsitleda olukorda, kui väheneb elupaigatüübi pindala sellel alal või kui

³Natura 2000 alade kaitsekorraldus. Elupaikade direktiivi 92/43/EMÜ artikli 6 sätted (2019/C 33/01)lk 21-22.)
[https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:52019XC0125\(07\)&from=EN](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:52019XC0125(07)&from=EN)

halvenevad elupaiga kaitsestaatus pikaajaliseks säilimiseks vajalikud funktsioonid ja struktuur võrreldes nende esialgse (Natura võrgustiku liitumise hetke) või taastatud seisundiga. LKS § 69 kohaselt korraldatakse Natura 2000 alade kaitset siseriiklike kaitstavate loodusobjektide kaudu, ehk eespoolviidatud erinõuded tuleb tagada, rakendades nende alade kaitsekorda. Seal hulgas tuleb neid arvesse võtta metsateatiste menetlemisel.

Metsaelupaikade seisund ei ole loodusdirektiivi rakendamise aruande⁴ järgi valdavas osas soodne. See viitab sellele, et metsaelupaikade pindala ja või seisund on võrreldes esialgse seisundiga vähenenud. Seega vältimaks elupaikade seisundi jätkuvat halvenemist, tuleb tagada, et ühegi hetkel teadaoleva elupaiga pindala ja seisund selleks moodustatud erikaitsealadel ei väheneks.

3.3.1.2. Kavandatava tegevuse mõju prognoosimine Natura 2000 alale

Kavandatud lageraie käigus raiutakse eraldisel 15 1,71 ha suuruselt raielangilt ühe aasta jooksul kõik puud, välja arvatud seemne- ja säilikpuud. Lageraie langiga piirnevas metsa servas võib tekkida tormimurdu, kuid servaalal esinev tormimurd ei mõjuta oluliselt Piusa-Võmmorski loodusala seisundit. Seega ei ole kavandataval raiel olulist mõju Piusa-Võmmorski loodusala kaitse-eesmärkidele.

Raie on kavandatud III kategooria kaitsealuste liikide suure-kuldtiiva ja teehe-mosaiikliblika elupaigas, mis on ühtlasi raiealaga piirneva Piusa-Võmmorski loodusala kaitse-eesmärgiks.

Suure-kuldtiib on suhteliselt väike päevaliblikas, mis on levinud üle mandri-eesi. Liik elab luhtadel ja jõelammidel, soistel niitudel, veekogude kallastel. Teehe-mosaiikliblikas on kogu Eestis laialt levinud liblikas. Teehe-mosaiikliblika elupaigad on niisked lillerohked määrdud või soostunud niidud ja võrdlemisi kuivad alvarid. Nimetatud liikide elupaiga pindala on 820,26 ha, kuna elupaik on suur ja seal säilib piisavalt palju liblikatele sobivaid alasid ning metsaalad ei ole nende liblikate peamiseks elupaigaks, siis ei mõjuta raie oluliselt suure-kuldtiiva ja teehe-mosaiikliblika elupaiga seisundit.

Kavandatud raie mõjualas asuvad Piusa-Võmmorski loodusala kaitse-eesmärgiks olevad loodusdirektiivi elupaigatüübid kuivad nõmmed (4030) ja niiskuslembesed kõrgroostud (6430). Nõmmedele on peamiseks ohuteguriks võsastumine või/ja metsastumine ning liigne tallamine. Üheks negatiivseks mõjuteguriks niiduelupaikades on võsastumine või/ja metsastumine. Seega nimetatud elupaigatüüpidele ei oma piirneval alal tehtav puude raie negatiivset mõju.

Kuna kavandatud raieala mõjualas ja raiealal ei asu lisaks eelpool käsitletule muid Piusa-Võmmorski loodusala kaitse-eesmärkideks olevaid loodusdirektiivi elupaigatüüpe ega liikide elupaiku, siis kavandatud raiegevus Piusa-Võmmorski loodusala kaitse-eesmärke ei kahjusta. Kavandatav raie kvartali OR182 eraldisel 15 ei mõjuta ebasoodsalt Piusa-Võmmorski loodusala kaitse-eesmärke ega nimetatud alade terviklikkust.

Raieala jääb jänesekapsa-kõdusoo kasvukohatüüpi, kus raie tööd külmunud või kuivalt pinnaselt on võimalik teostada ilma suuremate pinnasekahjustusteta.

Metsa kokkuveoteede, laoplatsti, raielankide raidmetest puhastamise viisid ja kord on kehtestatud keskkonnaministri määrusega „Metsa majandamise eeskiri“.

⁴ Loodusdirektiivi rakendamise aruanne. Allikas:

http://cdr.eionet.europa.eu/Converters/run_conversion?file=ee/eu/art17/envxtxasa/EE_habitats_reports-20190725-083848.xml&conv=589&source=remote

3.3.1.3 Mõju kaitstavale loodusobjektile

Raie on kavandatud Piusa-Võmmorski hoiualal. Raie mõju Piusa-Võmmorski hoiuala kaitse eesmärkidele, mis kattuvad Piusa-Võmmorski loodusala kaitse eesmärkidega, on käsitletud p 3.3.1.2. Alal ei esine muid Piusa-Võmmorski hoiuala kaitse-eesmärgiks olevaid väärtusi mida raied mõjutaks.

Raiealal asub III kategooria kaitsealuse liigi vareskaera-aasasilniku elupaik. Vareskaera-aasasilnik on väike liblikas, kes elab niisketes leht- ja segametsades, võsastikes, soodes ja liigniisketel aladel. Peamiseks ohuteguriks on liigile rohumaade ja söötis põllumaade võsastumine või metsastamine. Vareskaera-aasasilniku elupaiga pindala on 820,26 ha, kuna elupaik on suur ja seal säilib piisavalt palju liblikatele sobivaid alasi, siis ei mõjuta raie oluliselt vareskaera-aasasilniku elupaiga seisundit. Vareskaera-aasasilniku häirimist ja kahjustamist on võimalik vältida, kui raietöid tehes ei sõideta raiealal masinatega ülepinnaliselt. Vareskaera-aasasilniku elupaiga soodne seisund säilib, kui kujundada ala mosaiikseks, jätta säilikpuud grupiti ja säilitada lankide vahel metsatukkasid ning lagendikel vältida masinatega sõitmist ülepinnaliselt.

Raieala mõjualas asub II kategooria kaitsealuse liigi männisinelase ja III kategooria kaitsealuse liigi saarma elupaik.

Männisinelane on mardikas, kelle elupaigaks on valdavalt vanad põlised männikud, kus ta eluneb surnud seisvate, eelistavalt jämedamate mändide korba all. Peamine ohutegur on sanitaar- ja lageraie männisinelase elupaigas, ennekoike põlistes ja vanades männikutes. Kuna männisinelase elupaigas raiet ei tehta, siis ei mõjuta raie oluliselt männisinelase elupaiga seisundit.

Saarmas on saleda ja pikliku kehaga kärplane. Saarmas on poolveelise eluviisiga loom, kes elutseb ojade, kraavide, jõgede või järvede kallastel. Varjumiseks kasutab saarmas urgusid, need asuvad enamasti kaldas. Saarmale on ohuks reostus, eluaikade vähenemine ja veekogude süvendustööd. Kuna saarma elupaigas raiet ei tehta, siis ei mõjuta raie oluliselt saarma elupaiga seisundit.

3.3.2. Kavandatava tegevuse koosmõju muude asjakohaste toimuvate või mõjualas planeeritavate tegevustega

Raied on kooskõlas looduskaitseaduse ja metsaseadusega, seega olulist mõju ei ole.

3.3.3. Ebasoodsa mõju tõhusa ennetamise, vältimise, vähendamise ja leevendamise võimalused

Antud raiete puhul on asjakohased alljärgnevad üldreeglid:

Suuremate pinnasekahjustusteta on võimalik raietöid (sh. puidu kokkuvedu) teha külmunud pinnaselt või muul ajal, kui pinnas seda võimaldab.

Looduskaitseaduse § 55-st tulenevalt on raiete tegemisel tingimuseks ajaline piirang teostada tööd väljaspool lindude pesitsusaega.

Looduskaitseaduse § 55 lg 6 tulenevalt on kaitsealuse loomaliigi isendi püüdmine ja tahtlik häirimine paljunemise, poegade kasvatamise, talvitumise ning rände ajal on keelatud.

Töökohas peab olema varustus reostuse eemaldamiseks.

3.4. Eelhindangu järeldus

Kavandatud raiel pole olulist mõju välisõhu kvaliteedile, maavaradele (maardlad), pinnasele, põhja- ja pinnaveele, kaitstavatele loodusobjektidele ega kultuuripärandile ning tegevus ei kahjusta inimeste tervist, heaolu ega vara. Mõjud Natura 2000 võrgustiku aladele on välistatud, rakendades projekti osana Looduskaitseseaduse § 55 lg-st 6 tulenevaid tööde tegemisel kohustuseks võetud meetmeid. Keskkonnamõju hindamise algatamine ei ole vajalik, sest:

1. On välistatud, et tegevus avaldab ebasoodsat mõju Piusa-Võmmorski loodusalale, mis kuuluvad Natura 2000 alade võrgustikku, kaitse-eesmärkidele ja alade terviklikkusele.
2. Kavandatava tegevusega ei kaasne olulist keskkonnamõju veele ega välisõhule, samuti ei ületata piirmäärasid müra ja õhu saastatuse osas, vibratsioon eeldatavalt puudub. Tegevusega ei kaasne koosmõju teiste tegevustega.
3. Kavandatava tegevusega ei kaasne mõju inimeste tervisele, heaolule ja varale, samuti avariolukordi või suurõnnetusi.
4. Tööde tegemisel keskkonnakaitsenõuetele vastavalt on avariolukordade esinemine vähetõenäoline.

4. ÄRAKUULAMINE

Asjaomased asutused on loetletud KeHJS §-s 2³. Keskkonnamõju eelhindamise otsus avalikustatakse 14 päeva jooksul otsuse tegemisest väljaandes Ametlikud Teadaanded (AT).

Eelhinnangu koostaja:

Ain Pommer

metsahoiu vanemspetsialist

metsaosakond